

Kamratbedömning

I olika kurser inom programmet fysisk planering förekommer grupparbete. Motiven för detta är flera: Grupparbete är en vanlig form av arbete i yrkeslivet, och att träna detta under utbildningen ger viss social kompetens, förmåga att organisera och tidplanera arbete. Men det finns också ett pedagogiskt motiv: vi tror att studenterna lär sig mera på djupet genom att diskutera ämnet med varandra, och lösa problem tillsammans. I viss mån utnyttjar vi duktiga studenter att hjälpa svagare, men vi tror att rollen som hjälpare också är utvecklande. Slutligen ligger en ekonomisk rationalitet bakom gruppssamverkan: lärarnas kontrollerande insatser kan minskas, det sociala trycket från gruppkamraterna driver studenterna till skolan. Förekomsten av grupparbete i programmet har diskuterats av kollegiet inför utbildningsplan 2002. Som ett resultat av kartlagda svårigheter infördes sedan ett moment i en kurs som förbereder studenter inför grupparbete.

Kamratgranskning har använts på följande sätt i min undervisning. Vid slutexamination av en projektkurs med individuell rituppgift får varje student granska ett annat förslag under en kvartstimme. En förteckning med bedömningsaspekter delas normalt ut. Ibland får granskaren första ordet vid presentationen, för att åskådliggöra hur mycket av den visuella redovisningen som går fram. Min förhoppning är att studenterna i sin granskningsroll ska lära sig något om hur samma uppgift kan lösas på olika sätt. Min vinst är att de granskande studenterna ofta upptäcker detaljer som annars kunde ha gått mig förbi. Det har aldrig varit fråga om att kamratgranskningen ska ersätta lärarens godkännandeprovning.

Inom ramen för kursen högskolepedagogik föreslås här en liten studie i kamratbedömning¹. Syftet är att pröva ut metoden i den ordinarie undervisningen i Fysisk planering. Det är knappast möjligt att införa en kontrollgrupp med det ringa antal kursdeltagare som förekommer här. Kamratbedömning anses skapa ökade insikter om varje deltagares insats i ett grupparbete. Orsaken till detta är helt enkelt att läraren inte har samma kontakt med studenterna som gruppdeltagarna själva. Frågan är då om studenternas omdömen är tillförlitliga. Flera författare har provat detta vid tentamina och andra prov genom att jämföra med lärares bedömning och funnit att studenterna var omdömesgilla. I en studie av Cheng & Warren (2000) prövades huruvida en bedömning med graderade betyg blev mer noggrann när man sammanvägde lärarnas omdöme om gruppens resultat med gruppdeltagarnas bedömning av varandras insatser. Det var ingen tvekan om att differentieringen av betyg ökade med denna metod, Individual Weighting Factors (IWF) som härrör från ett arbete av Conway et al (1993). Studenternas slutbetyg uttrycktes i en niogradig skala, men i den studerade klassen utnyttjades bara fem av dessa nio möjliga slutbetyg. När jag studerar tabellen över de 53 studenternas grupp-betyg respektive individuella betyg framstår detta: 7 kursdeltagare lyckas få högre individuellt betyg än grupp-betyget. Däremot får 10 studenter sänkt betyg när grupp-betyget multiplicerats med den individbaserade bedömningen, som kamraterna utfört. En student, ingående i en grupp som betygsatts C (tillfredsställande), halkar ned till underkänt på grund av sina kamraters bedömning.

Föremålet för ett enkelt test av metoden kunde vara kursen **Projekt i stor stad**. Kursen ges i fjärde årskursen och löper över hel termin, 16 veckor, 10 poäng. Kursdeltagarna är vana vid grupparbete och de flesta känner varandra ganska väl som studiekamrater. Det största momentet i kursen är ett projektarbete. Inför detta har studenterna själva fått bilda projektgrupper, vilket sker sjätte kursveckan. Studenterna har alltså haft god tid på sig och gör vad som erfarenhetsmässigt framstår som väl övervägda val, utan att inviga lärarna i processen. Emellertid innebär detta att vissa grupper presterar klart bättre än andra, skillnaden i slutresultat brukar vara stor. Betygskalan är godkänd-underkänt, men om varje projekt skriver lärarna ett omdöme (500-800 ord). År 2006 deltar 32 studenter formerade i åtta grupper, vardera i storlek 3-5 studenter.

¹ Den översättning jag valt av engelskans "peer assessment". En annan term anges i nedanstående titel: Brorsson, M., Kamratgranskning – några erfarenheter från en kurs i datorsystemteknik, *UPC-bladet*, Lunds Universitet, nr. 2, sid. 1-2, april 2000.

Jag tänker göra min undersökning på detta sätt: varje student som lyssnar till slutpresentationen får sätta betyg enligt en tiogradig skala på andra grupper resultat. Åtta aspekter betygsätts, varefter medelvärdet beräknas. Även de tre lärare som väntas examinera resultatet gör en sådan bedömning. Vidare får varje deltagare i en grupp sätta individbetyg på sina kamraters insatser i grupparbetet. Därefter kalkylerar jag medelvärdet av gruppbetygen och likaledes medelvärdet av individbetygen grupp för grupp. Varje individs betyg divideras med medelvärdet för betygen i den gruppen så att dens position inom gruppen framgår. Produkten av de två värdena gruppbetyg och vägt individbetyg utgör sedan slutbetyg för respektive student.

Exempel: Grupp N bestående av 3 studenter får av lärarna betygen 5,7,8 samt av återstående 29 studenter ett medelbetyg på 7. Alltså blir det individuella medelbetyget för de tre 6,67. Om varje individuellt betyg divideras med de tres medelbetyg erhålls ett vägt individuellt betyg IWF. Man kan uttrycka resultatet för varje individ så, att det speglar den andel av gruppens resultat som individen åstadkommit, genom att multiplicera IWF med betyget på grupparbetet. Detta blir ju intressant först när det ställs mot en annan grupp, som fått annorlunda betyg. Sammanfattningsvis förväntar jag mej en stor spridning av betyg med denna metod. Vilka risker för misslyckad undersökning finns? Dels kan ju studenterna i en grupp sätta samma betyg på varandra. Det kan härröra från att de kommer överens om att alla ska värderas lika. De kan mer osannolikt komma fram till föga varierande betyg beroende på stark solidaritet inom gruppen. Därför finns åtta aspekter med: på detta sätt tvingas man att iaktta fler variabler. Studenter kan också utebli från bedömningen – det kan knappast göras obligatoriskt att delta ty några sanktioner finns inte.

Hur ska resultatet användas? I kursplanen anges att ingen graderad betygsskala används utöver godkänd/icke godkänd. Det förefaller oetiskt att låta studenterna avgöra om någon ska underkännas. Ska resultatlistan göras känd för deltagarna? Det är möjligt att enskilt ge varje student sitt slutvärde i kombination med vissa anonymiserade värden för samtliga deltagare, så att studenten får veta sin position. Det förefaller oetiskt att publicera alla uppgifter eftersom kursplanen inte gjort detta känt i förväg. Slutresultatet kunde presenteras så här, med användning av Cheng & Warren metod:

Student nr	Grupp nr	Gruppbetyg	Individbetyg	(IWF)	G*IWF	Skillnad G*IWF-I
A	N	7	5	0,75	5,25	-1,75
B	N	7	7	1,05	7,35	0,35
C	N	7	8	1,20	8,40	1,40
Gruppen	N	7,0	6,67 (medelvärde)	1,00 (m-värde)	7,00 (m-värde)	0,00 (summa)

Resultat av gruppbedömning

25 studenter lämnade in svar med bedömning av grupperna vid examinationen. Eftersom de inte bedömde sitt eget arbete, grundar sig bedömningen av respektive grupp på utsagor av 20-23 studenter. Totalt avgavs 172 bedömningar efter sju aspekter= 1204 betyg. Bedömningen gjordes med en sifferskala 1-10 där 10 är bästa tänkbara prestation.

Till ledning för graderingen angavs följande verbala tolkningar:

- 10 *Lysande prestation, sällan skådad*
- 8 *Riktigt bra, bättre än de flesta*
- 6 *medelbra, helt klart godkänt, men inget särskilt utmärkande*
- 4 *undermåligt, mer bör krävas för godkänt*
- 2 *uselt, bör inte förekomma på denna nivå*

Det visade sig att bedömaren satte ett medelbetyg på de övriga sju grupperna som varierar från 6,4 till 8,4 med medelvärdet 7,2. Så stor är alltså variationen i bedömningen av det samlade resultatet. De fyra lärarna satte också betyg enligt samma skala. Där varierade bedömarens medelvärde från 6,6-8,0 med medelvärdet 7,3 för alla åtta gruppernas resultat. En lärare gjorde dock sin bedömning vid den senare presentationen, när några grupper bearbetat sin redovisning på uppmaning av lärarna. Om vi låter studenterna respektive lärarna ranka grupperna erhålls följande ordning, med den bästa gruppens nummer först:

Bedömare	Rank 1	Rank 2	Rank 3	Rank 4	Rank 5	Rank 6	Rank 7	Rank 8
25 Studenter	Grupp 1	7	6	5	8	2	4	3
4 lärare	Grupp 1	7	8	5	6	4	2	3

Vi ser att ordningen är ganska överensstämmande men skiljer sig åt beträffande inbördes rankning av grupperna 6 och 8 respektive 2 och 4. Elva av studenterna ansåg att grupp 3 inte kunde godkännas, dvs gav betyg under 6,0.

Bedömare/Grupp	1	7	6	5	8	2	4	3	Bedömarens Mv
6		8,7	7,4	7,6	7,0	6,6	6,0	5,7	7,0
12	9,3		8,6	7,9	8,7	7,4	6,0	5,6	7,6
29		9,4	8,6	7,4	7,3	7,1	6,0	5,6	7,3
10	10,0	8,7				8,1	6,9		8,4
17	7,6	7,0	6,6	7,1	6,3	6,3		6,3	6,7
saknas	9,3	8,7	8,4	6,1	8,9	7,7	6,9		8,0
28	9,6	8,7	8,0	6,1	7,1	7,7	6,9		7,7
27	6,3	7,1	6,0	6,9	6,0	7,4	6,6		6,6
saknas	7,3	7,6	8,1		7,0	6,3	6,6	5,1	6,9
19	7,0	6,0	6,1	7,1	7,0	6,0		6,0	6,5
20	7,7	8,3		7,0	5,7	5,3	5,6	5,0	6,4
15	7,9	8,4		7,7	5,9	5,7	5,6	4,6	6,5
1	7,4	8,1		7,7	6,4	5,6	6,0	4,3	6,5
32	8,7	8,6		7,3	7,7	7,6	7,4	5,6	7,6
24	9,9	9,6		9,4	8,0	7,4	7,4	7,3	8,4
9	5,9	8,4	9,1	8,0	7,6		5,1	5,7	7,1
7		9,0	7,3	6,6	6,3	6,1	5,3	5,9	6,6
21		8,6	7,7	7,9	7,0	7,3	6,4	6,4	7,3
26	9,1		8,1	7,9	7,1	7,6	5,7	6,7	7,5
8	9,1		7,7	8,3	7,7	6,6	5,0	6,4	7,3
23	9,1		8,3	8,6	8,0	6,7	5,1	6,6	7,5
31	7,3	7,1	6,7	6,9	7,1	6,6		6,6	6,9
18	8,3	7,9	7,6		6,7	6,6	6,9	6,6	7,2
25	7,1	6,6	7,6		7,1	6,6	6,6	6,4	6,9
13	9,4	9,4	9,1	6,9		6,1	6,9	5,5	7,6
Gruppens mv	8,3	8,2	7,7	7,4	7,1	6,8	6,2	5,9	7,2
Antal bedömare	21,0	21,0	19,0	21,0	23,0	24,0	22,0	21,0	172,0

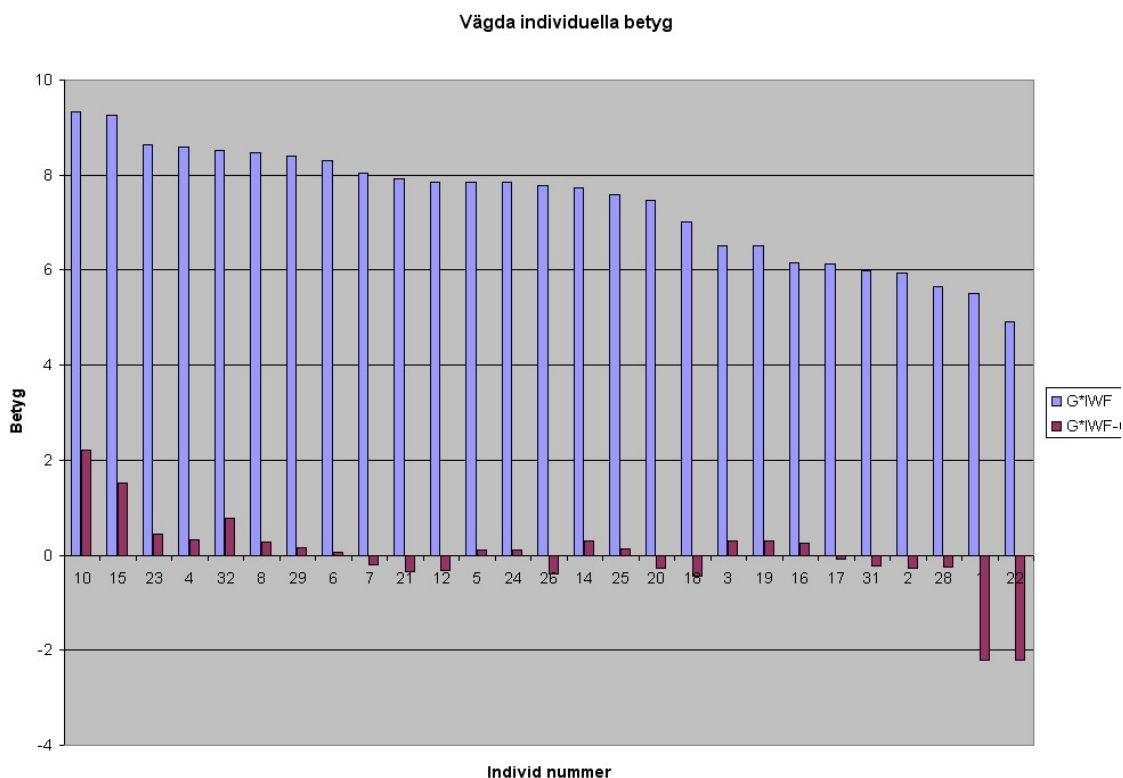
Studenternas bedömning av varandras grupparbeten.

Resultat individbedömning

79 blanketter med bedömningar av individer lämnades in, innehållande 711 bedömningsdata. 27 studenter i sju grupper blev bedömda av sina gruppkamrater, en grupp bestående av två individer avstod. Även i andra grupper förekom att enskilda individer inte blev bedömda. Bedömningen avsåg följande aspekter:

1. Förberedelser, datainsamling, kartunderlag, bilder, inventering, läsning
2. Organisation av grupparbete, arbetsfördelning, upprättande av tidplan
3. Idéutveckling
4. Ritande och visualisering
5. Formulering av text
6. Sammanställning av rapport, disposition och layout
7. Utformning, redigering och sammanställning av bildspel
8. Muntlig presentation
9. Samarbetsförmåga, att följa gruppens beslut, att stödja andra

Betygsättningen G*IWF varierade mellan 9,32 ner till 4,92. Klustret i mitten består av tio individer som har betyg mellan 7 och 8. Fem studenter erhöll betyg under 6 vilket skulle medföra underkänt om bedömningen hade rättsverkan. Skillnaden mellan gruppbetyget och det individuella betyget uppgick som mest till +/-2,20.

Sammanställning av vägda betyg. Studenter längst till vänster i diagrammet har fått tillskott till gruppens betyg motsvarande den röda stapeln. Student nr 26 och nr 14 har fått samma slutbetyg trots att deras grupparbeten bedömdes olika. Nr 26 har fått vidkännas en negativ individuell påverkan medan nr 14 har fått påökt.

Grupp	Bedömd Student id	Kamrat bedömning	Vägt indiv. betyg(IWF)	Grupp betyg	G*W*F	Skillnad G*W*F-G
1	4	9	1,040239726	8,2517	8,58	0,33
	6	8,703703704	1,005993151	8,2517	8,30	0,05
	7	8,444444444	0,976027397	8,2517	8,05	-0,20
	21	8,296296296	0,95890411	8,2517	7,91	-0,34
	29	8,814814815	1,018835616	8,2517	8,41	0,16
	Mv grupp	8,651851852	1	8,2517	8,25	0,00
3	16	8	1,043478261	5,8946	6,15	0,26
	27					
	28	7,333333333	0,956521739	5,8946	5,64	-0,26
	Mv grupp	7,666666667	1	5,8946	5,89	0,00
4	2	6,138888889	0,95505618	6,2143	5,94	-0,28
	3	6,740740741	1,048689139	6,2143	6,52	0,30
	17	6,333333333	0,985306828	6,2143	6,12	-0,09
	19	6,740740741	1,048689139	6,2143	6,52	0,30
	31	6,185185185	0,962258715	6,2143	5,98	-0,23
	Mv grupp	6,427777778	1	6,2143	6,21	0,00
5	14	8,333333333	1,03926097	7,4478	7,74	0,29
	18	7,555555556	0,942263279	7,4478	7,02	-0,43
	25	8,166666667	1,018475751	7,4478	7,59	0,14
	Mv grupp	8,018518519	1,000000000	7,4478	7,45	0,00
6	1	4,888888889	0,713031735	7,7444	5,52	-2,22
	5	6,944444444	1,012829169	7,7444	7,84	0,10
	15	8,194444444	1,19513842	7,7444	9,26	1,51
	20	6,611111111	0,964213369	7,7444	7,47	-0,28
	24	6,944444444	1,012829169	7,7444	7,84	0,10
	32	7,555555556	1,101958136	7,7444	8,53	0,79
	Mv grupp	6,856481481	1,000000000	7,7444	7,74	0,00
7	8	8,814814815	1,033659066	8,1871	8,46	0,28
	12	8,185185185	0,959826276	8,1871	7,86	-0,33
	23	9	1,055374593	8,1871	8,64	0,45
	26	8,111111111	0,951140065	8,1871	7,79	-0,40
	Mv grupp	8,527777778	1,000000000	8,1871	8,19	0,00
8	10	8	1,309090909	7,118	9,32	2,20
	13					
	22	4,222222222	0,690909091	7,118	4,92	-2,20
	Mv grupp	6,111111111	1	7,118	7,12	0,00

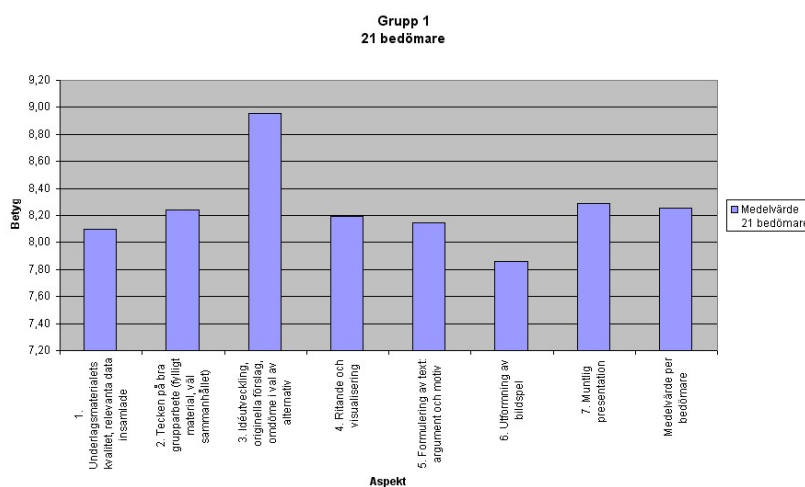
Varje students vägda betyg G*W*F och hur det avviker från gruppens betyg

		Grupp 1					
Aspekt att bedöma/	bedömd students id-nummer	4	6	7	21	29	Mv
1. Förberedelser, datansamling, kartunderlag, bilder, invertering, läsning		9	8,67	9,00	8,33	8,33	8,7
2. Organisation av grupparbete, arbetsfördelning, upprättande av tidplan		8,75	8,33	8,67	8,33	8,33	8,5
3. Idéutveckling		9,25	8,00	9,33	7,33	8,33	8,5
4. Ritande och visualisering		9	8,67	8,00	8,00	9,67	8,7
5. Formulering av text		9,25	9,00	8,00	9,33	8,33	8,8
6. Sammansättning av rapport, disposition och layout		9,25	8,00	7,67	8,67	8,33	8,4
7. Utformning, redigering och sammansättning av bildspel		8,25	9,00	7,33	8,67	8,67	8,4
8. Muntlig presentation		8,75	9,00	8,67	7,33	10,00	8,8
9. Samarbetsförmåga, att följa gruppens beslut, att stödja andra		9,5	9,67	9,33	8,67	9,33	9,3
Medelvärde per bedömd student		9	8,70	8,44	8,30	8,81	8,7

Gruppmedlemmarnas bedömningar av varandras insatser och förmågor inom de olika individuella aspekterna

Djupstudium av aspekter hos grupp 1

Grupp 1 som bedömdes ha gjort det bästa grupparbetet har djupstuderats. Vilka aspekter har lett till gruppens toppresultat? Enligt 21 kamrater och de 4 lärarna är det idéutveckling. Gruppmedlemmarna själva har i sin bedömning av varandras insatser skattat samarbetsförmåga högst, följt av formulering av text och muntlig presentation. Detta är alltså deras starka sidor som individer, snarare än gruppens resultat. Studenterna, både 21 kamrater och de fem gruppmedlemmarna, tyckte att den muntliga presentationen var utmärkt medan lärarna placerade den på bottenplats inom gruppens aspekter. Helt överens är alla tre bedömarkategorierna om att aspekten ritande och visualisering rankas på medelplats.

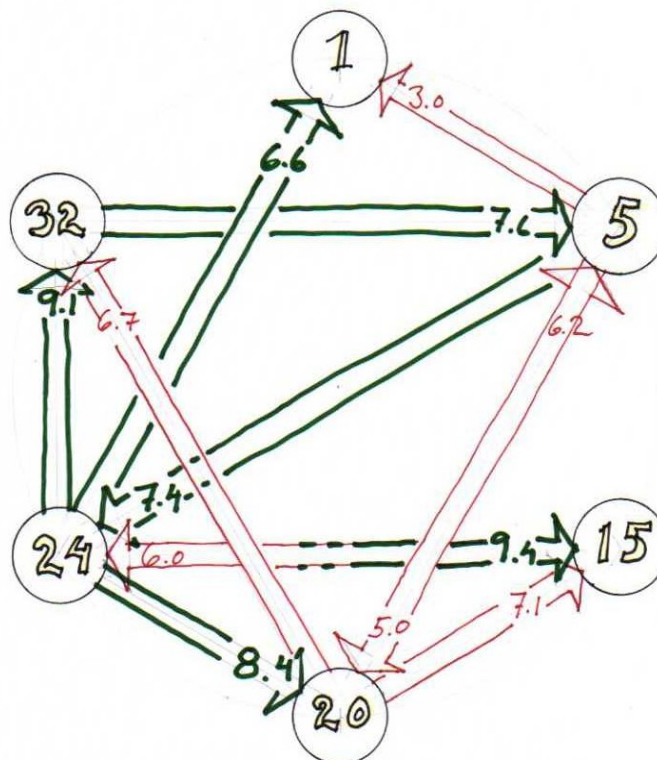
		Grupp 1		
Aspekt att bedöma		21 kamrater	4 lärare	5 gruppmedlemmar
3. Idéutveckling, originella förslag, omdöme i val av alternativ		8,95	9	8,5
7. Muntlig presentation		8,29	8	8,8
2. Tecken på bra grupparbete (fylligt material, väl sammanhållet)		8,24	8,5	8,5
4. Ritande och visualisering		8,19	8,3	8,7
5. Formulering av text: argument och motiv		8,14	8,8	8,8
1. Underlagsmaterialets kvalitet, relevanta data insamlade		8,1	8	8,7
6. Utformning av bildspel		7,86	8,3	8,4
Medelvärde per grupp		8,3	8,4	8,6

Djupstudium av IWF i den största (talrikaste) gruppen

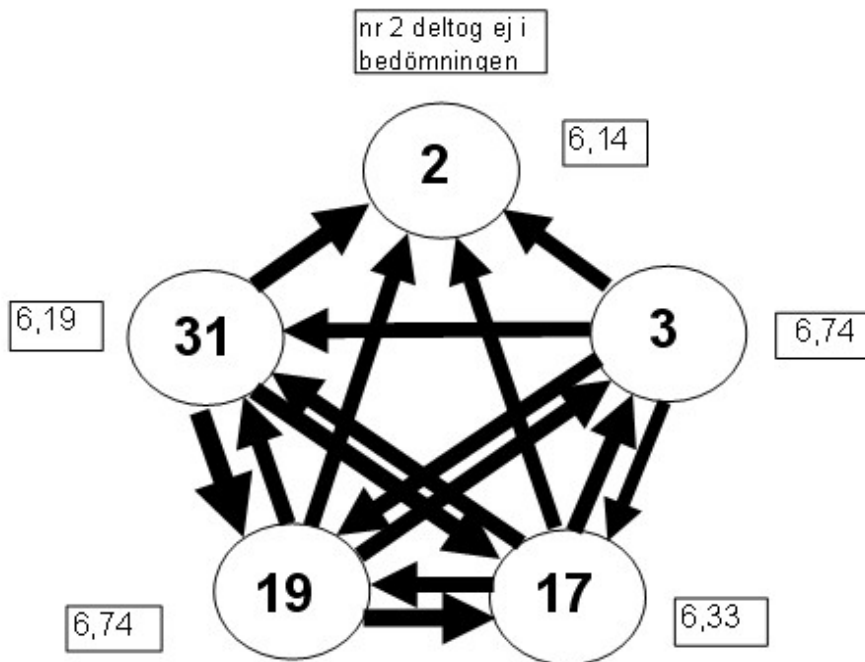
I den största gruppen nr 6 finns sex deltagare. Studenten nr 1 har inte givit några omdömen alls om sina kamrater. Övriga har givit bedömningar symmetriskt så att totalt 25 blad lämnats in från denna grupp. Bedömningarna får därför anses välgrundade. Individ nr 1 får överlag dåliga betyg i medeltal motsvarande underkänt. Enda ljuspunkten är aspekten *ritande och visualisering* som av någon ger den betyget 8. Vi tittar på nästa individ 5 i gruppen. Slutresultatet är betyg 6,9 (väl godkänt) som grundar sig på fyra kamraters bedömningar. Denna student har toppnoteringar på sammanställning av rapport, och har endast fått ett underkänt av en bedömare: i aspekten *samarbetsförmåga*. Vi flyttar fokus till medlem nr 15 i samma grupp. Detta är gruppens stjärna med slutbetyg 8,2 (riktigt bra, bättre än de flesta). Intressant är att denna person får toppbetyg i olika aspekter av olika kamrater. Inom samma aspekt skiljer sig fyra bedömare åt med maximalt fyra betygsenheter, exempelvis ges betyg mellan 6 och 10 för aspekten *Formulering av text*.

Individ nr 20 får godkänt av sina fyra kamrater, fast en av bedömarna slutar på underkänt 5. Här föreligger helt olika värdering av denna students aspekt *munlig presentation*: från 3 till 10!

Individ nr 24 får väl godkänt 6,9. Bedömarna är ganska samstämmiga, deras slutbetyg varierar mellan 6,0 och 7,4. Alla bedömarna är eniga om vad som är studentens starka sida, de ger bäst betyg åt aspekten *ritande och visualisering*. Individ nr 32 får av gruppen betyg 7,6 vilket är bättre än bra. Bedömarna skiljer sig åt med 1,5 enheter i sina slutbetyg. Det skiljer högst tre enheter mellan olika bedömares syn på denna individs aspekter. Om vi nu ser till bedömningen av gruppens resultat var ju denna 7,7. Men inverkan av bedömningen av individen innebär det att individ 1 tappar -2,22 enheter medan individ 15 får påökt med 1,51 enheter för sin insats i gruppen. Med slutbetyg 9,26 toppar denna student den individuella rankningen (här bortses från grupp 8 som endast har en deltagare i den individuella undersökningen och som givit klart divergerande omdömen om sina båda kamrater nr 10 resp nr 22).

Sociogram över grupp 6. Gröna pilar markerar från vem respektive individ har erhållit sitt högsta betyg. Röda pilar anger varifrån det lägsta betyget kommer. Övriga bedömningar ej markerade. Grafiken visar individ nr 24 som en person som delar ut mycket positiva omdömen till fyra kamrater men med nödvändighet också får en lägsta notering från någon. Nr 1 har inte deltagit i bedömningen. Nr 15 framstår som en bedömare utan åthävor - ganska cool.

Sociogram grupp 4. Pilarnas bredd motsvarar givna bedömningar, vilka varierar mellan 5,2 och 7,8. Nr 31 är generösast i gruppen, nr 3 mest återhållsam. Alla har olika reciproka bedömningar utom i ett fall: Nr 19 och nr 3 har givit varandra en bedömning som slutar på exakt samma värde. Varje individs erhållna bedömningsvärde angivet i ruta.

Aspekt att bedöma/	bedömmande students id.numm	1	5	15	20	24	32	Mv
1. Förberedelse, delårsutvärdering, kursutvärdering, bildes, avseriering, läsning			9		7	10	6	8,0
2. Organisation av grupparbete, arbetsfördelning, upprättande av tidplan			8		8	10	8	8,5
3. Idéutveckling			8		6	9	8	7,8
4. Ritande och visualisering			10		8	9	7	8,5
5. Formulering av text			10		7	9	8	8,0
6. Sammanställning av rapport, disposition och layout			9		6	9	7	7,8
7. Utformning, redigering och sammanställning av bildspel			9		6	9	8	8,0
8. Muntlig presentation			8		8	10	8	8,5
9. Samarbetetsförmåga, att följa gruppens beslut, att stötta andra			8		8	10	9	8,8
Medelvärde per bedömare		8,8	7,1	9,4	7,4	8,2		

Exempel på bedömningsblad för en individ. Personnamn krypterades av en kollega och är okända för författaren. Beräkningar gjordes i MsExcel.

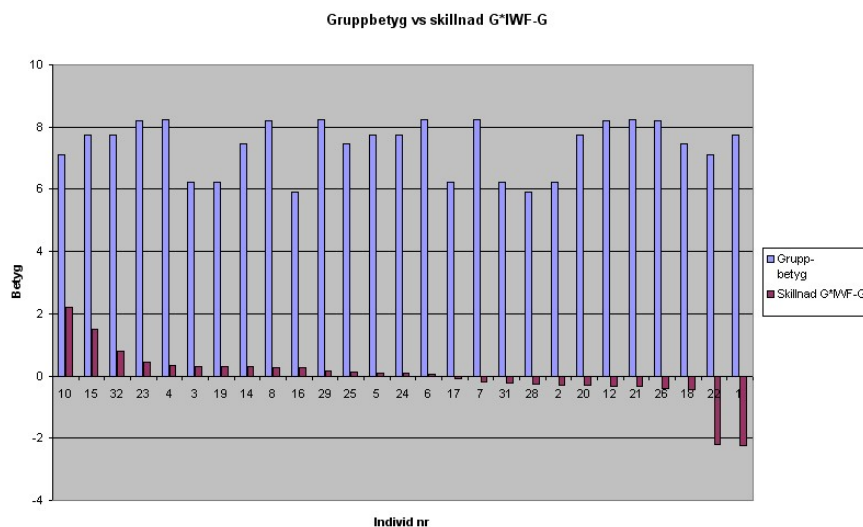
Slutsats

Bedömningen av gruppernas arbete utfördes av en grupp lärare respektive en grupp studenter och resulterade i en ranking som överensstämde ganska väl. Kamratbedömningen som avsåg 25 studenter gav ett väl diversifierat resultat som följde. Data från två av de större grupperna har djupstuderats. Jag

har inte funnit några tecken på förvrängda värden eller uppgjorda bedömningar i materialet. Vägningen av individuella betyg IWF och gruppens betyg har givit en diversifierad individuell betygsättning. Studenter i Extremsituationerna har fått sina betyg justerade med +/-2,2 enheter på en tiogradig skala beroende på kamratbedömningen. Fem studenter skulle inte ha godkänts om bedömningen hade rättsverkan. Tre grupper fick emellertid möjlighet att förbättra sina presentationer efter bedömningen och har sedermera av lärarna godkänts.

Diskussion

Resultatet visar att det inom en grupp kan förekommer stora skillnader i studenternas insats, prestation och förmåga om man frågar studenterna själva. Jag har inte bitt lärarna bedöma studenternas individuella resultat. Finns det något samband mellan det betyg som satts på grupparbetet, och den skillnad som uppkommer när kamraternas individuella bedömning vägs in? Följande diagram visar att så inte tycks vara fallet.

Rankning efter skillnaden mellan individuellt betyg och grupp-betyg mot bakgrund av grupp-betyg.

Varför sätts betyg i högre undervisning? Dels för att ge återkoppling till studenten, dels för att ge en kvalitetsgradering av examinerade inför antagning till högre studier och prövning av anställningsbarhet. Nedan redovisas hur funktionen återkoppling förbättrar studenters provresultat. Kvaliteten hos det inlärdas lämnas dock därhän.

Can the quality of students' work be improved through training in self-assessment practices? This paper considers the impact of training high school students on their performance in external examinations. Teachers were selected from a sample of high schools and trained in how to develop students' self-assessment skills. Ten high schools representative of the top, middle and bottom levels of academic achievement in national examinations were chosen and students trained in self-assessment by their normal class teachers as part of their final year curriculum. An experimental group comprising 256 participants received formal training in self-assessment skills for the entire three terms of the academic year. A control group was selected from matched classes not receiving such training. A significant difference favouring those trained in self-assessment was found overall and in each curriculum area. While it is demonstrated that self-assessment training can have an impact on student performance the paper considers the circumstances of the study and whether similar outcomes might be possible in less favourable conditions.

The Impact of Self-assessment on Achievement: the effects of self-assessment training on performance in external examinations.

Författare: McDonald Betty; Boud David, Assessment in Education: Principles, Policy and Practice, 2003-10

Hur man än använder betyget kan man anse att det är ett trubbigt instrument, som antagligen bäst speglar den studerandes förmåga att studera, och därmed främst är ett användbart instrument för antagning till högre studier. Just detta har ingående undersökts av nedanstående forskare.

Syftet är att analysera sambanden mellan resultaten på högskoleprovet och studie - framgången inom civilingenjörs-, jurist- och grundskolläraryr utbildningarna. Syftet är också att jämföra högskoleprovets prognosförmåga med gymnasiebetygets, det andra huvudinstrument som används vid urval till högskolan. Som mått på studieframgång används poängproduktionen under det första läsåret. I några fall utnyttjas också fortsatt registrering som en indikation på sannolikheten att fullfölja studierna.

Vid civilingenjörsutbildningarna uppvisar högskoleprovet klara positiva samband med studieframgången. Korrelationen mellan totalpoängen på provet och antalet avlagda poäng under det första studieåret är visserligen ganska måttlig, men den blir betydligt högre om man enbart tar hänsyn till resultaten på de kvantitativa delproven. Däremot visar de verbalt inriktade delproven på låga korrelationer. Sambanden med högskoleprovet är dock inte lika starka som gymnasiebetygens. Detta är inte förvånande med tanke på att betygen grundar sig på bedömningar under en lång tid och dessutom är mycket beroende av kunskaperna i matematik, fysik och kemi – kunskaper av stor vikt för framgången i högre tekniska studier. Det måste dock påpekas att de betyg som använts i denna undersökning är satta enligt det äldre systemet, s.k. relativa betyg. Det är tveksamt om de nya målrelaterade betygen fungerar lika bra som urvalsinstrument.

Inom juristutbildningen är sambanden mellan studieframgången och såväl högskoleprovet som betygen ungefär desamma som vid civilingenjörsutbildningarna. Här är dock korrelationerna med de kvantitativa delproven något lägre och korrelationerna med de verbala proven något högre. Ett av de kvantitativa proven, DTK, uppvisar dock relativt höga samband med poängproduktionen bland de blivande juristerna. Detta torde bero på att DTK förutom en kvantitativ faktor också mäter en analytisk faktor. ---

Varken högskoleprovresultat eller gymnasiebetyg verkar ha någon betydelse för planerna på att fullfölja studierna. Detta gäller för samtliga utbildningar. Orsakerna till studieavbrott torde därför endast i ringa grad sammanhånga med bristande studieförutsättningar utan i huvudsak bero på andra faktorer.----

Titel: Högskoleprovets prognosvärde
Samband mellan provresultat och framgång första studie året vid civilingenjörs-, jurist- och grundskolläraryr utbildningarna
av Allan Svensson, Jan-Eric Gustafsson och Sven-Eric Reuterberg.
Högskoleverkets rapportserie 2001:19 R

<http://www.hsv.se/download/18.539a949110f3d5914ec800078009/0119R.pdf> tillgänglig 2006-12-28

Varför har vi då inte graderade betyg inom arkitektutbildningarna högre utsträckning? Det hänger dels samman med att kreativa och konstnärliga inslag är svåra att gradera efter samma värdeskala som noggrant systematiskt arbete. Det beror också på att vi tror att grupparbete är en vanlig arbetsform i yrkeslivet, och sådant främjas inte av individuell mätning av prestationer. Om examinationsformen är individuell och graderad, finns risk för att studenterna håller inne med sina kunskaper under grupparbetet för att presentera dem som unika egna kunskaper senare. Om betygsättning säger lagstiftningen i Sverige följande:

Rubrik: **Högskoleförordning** (1993:100), Ändring införd: t.o.m. SFS 2006:1326

Betyg

10 § Om inte annat är föreskrivet i kursplanen skall betyg sättas på en genomgången kurs. Betyget skall bestämmas av en av högskolan särskilt utsedd lärare (examinator).

11 § Som betyg skall användas något av uttrycken underkänd, godkänd eller väl godkänd, om inte högskolan föreskriver ett annat betygssystem. Förordning (1998:1003).

Rättelse av betyg

19 § Ett beslut enligt 26 § förvaltningslagen (1986:223) om rättelse av skrivfel, räknefel eller liknande förbiseende i fråga om ett betyg skall fattas av examinator. Förordning (2004:289).

Omprövning av betyg

20 § Finner examinator att ett beslut om betyg är uppenbart oriktigt på grund av nya omständigheter eller av någon annan anledning, skall examinator ändra beslutet, om det kan ske snabbt och enkelt och om det inte innebär att betyget sänks. Förordning (2004:289).

<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3910> tillgänglig 2006-12-28

Lägg märke till att man inte kan överklaga betyg i Sverige såsom är möjligt i Danmark, Norge och Finland². Kan man då överlåta betygsättningen till kamrater? Detta förefaller oetiskt och kan få märkliga effekter på studiemiljön. Det hör till myndighetsrollen att lärare utfärdar betyg. En motsatt uppfattning redovisas nedan.

I slutet av kursen, baserad på det arbete man har presterat under kursens gång, får varje grupp ett betyg som sedan multipliceras med gruppmedlemmarnas antal. Denna poängsumma har gruppen till sitt förfogande för att dela ut betyg till sig själva utefter kunskapsnivå och arbetsinsats. Om en grupp på fem personer har fått betyget 3,8, har de totalt 19 poäng att dela på. Om en av gruppmedlemmarna anses vara värd en femma, har de andra alltså 14 poäng kvar att dela på. Resultatet av inlämningsuppgifterna, eventuella duggor, närvaro, etc kan användas som underlag av gruppmedlemmarna för att kunna fördela det individuella betyget. Vid behov kan läraren medverka i detta arbete. Som individuellt betyg på kursen används något av omdömena: Underkänd, 3, 4 eller 5. Den student som får betyget underkänd erbjuds möjlighet att tentera skriftligt eller muntligt efter avslutad kurs. Examination enligt ovanstående, dvs utan tentamen, förutsätter god närvaro, aktivt deltagande och ett kontinuerligt arbete under hela kursens gång.

Mohsen Hakim, Lärare i Kvalitetsteknik vid Mälardalens högskola

http://www.hsv.se/download/18.539a949110f3d5914ec800077318/paper_1998_hakim.pdf tillgänglig 2006-12-28

Vid högre konstnärliga utbildningar läggs stor vikt vid studentens egen utveckling, och läraren får rollen att kontinuerligt följa studieresultaten och ge återkoppling genom råd, synpunkter och kritik. Det måste finnas tidsutrymme för en diskussion mellan lärare och student om grunderna för betygsättningen. Om man vill införa graderade betyg i programmet Fysisk planering är det min uppfattning att lärarna ska ansvara för dem och att därför lärarresurserna måste öka väsentligt.

² 20 åtgärder för att stärka studenternas rättssäkerhet – Högskoleverkets redovisning av ett regeringsuppdrag Högskoleverkets rapportserie 2001:27 R

Författaren

är arkitekt och universitetsadjunkt vid Blekinge Tekniska Högskola, och undervisar sedan 1995 i Fysisk planering.

Referenser

Conway, R., Kember, D., Sivan, A. & Wu, M. (1993) Peer assessment of an individual's contribution to a group project, *Assessment and evaluation in Higher Education*, 18(1), pp. 45-56

Cheng, W., & Warren, M. (2000) Making a Difference: using peers to assess individual student's contributions to a group project, *Teaching in Higher Education*, Vol. 5, No. 2 pp. 243-255

Litteratursökningen utfördes enligt följande:

www.elin.lub.lu.se **peer assessment**

Jag sökte i ämnestrådet på Education/theory and practice in education/tidskrifter. Därefter valde jag tidskriften **Assessment in Education** och sökte igenom årgång 2004-2003. Fann där *The Impact of Self-assessment on Achievement: the effects of self-assessment training on performance in external examinations*. Författare McDonald Betty; Boud David. *Assessment in Education: Principles, Policy and Practice*. Vol 2003-10.

Sökning på Högskoleverkets webbplats efter **betyg** gav en mängd träffar:

- *Mohsen Hakim*
- 20 åtgärder för att stärka studenternas rättssäkerhet - Högskoleverkets redovisning av ett regeringsuppdrag. Högskoleverkets rapportserie 2001:27 <http://www.hsv.se/publikationer>

<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3910> gav *Högskoleförordning* (1993:100)